

УРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ ЦУКРОВОГО БУРЯКА ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ.

Хмелянчишин Ю.В., канд.с.-г.наук, доцент

e-mail: hmelya75@ukr.net

Лось Б.Ю., магістр

Подільський державний аграрно-технічний університет

Постановка проблеми. В світлі останніх тенденцій щодо відродження буряківництва в Україні одним з важливих аспектів є розробка і впровадження у виробництво новітніх елементів інтенсивних технологій вирощування буряка, зокрема питання вибору високопродуктивних гібридів та оптимізація строків сівби цукрового буряка.

Оптимальними строками сівби у західному Лісостепу вважають період з 1.04 до 10.04 (перша декада квітня). Потреба у вивченні широкого діапазону строків сівби (період з 25.03 до 25.04) обумовлена подовженим строком сівби через збільшення посівних площ і необхідністю виявити допустимі строки сівби, які не призведуть до істотного зниження врожайності. Необхідність конкретизувати строки сівби також викликана появою новітніх гібридів цукрового буряка.

Виклад основного матеріалу. Для вивчення впливу досліджуваних факторів на врожайність цукрового буряка впродовж 2016-2017 рр. проводилися польові дослідження за схемою двофакторного досліду на полях ТОВ «Волочиськ-Агро», що знаходиться у Волочиському районі Хмельницької області.

Досліджувались три гібриди: оригінатора Сингента, Борута, Лангуста та Хеліта, які займають значні посівні площі як в Україні, так і в зоні проведення досліджень за чотирьох строків сівби: 25 березня, 5 квітня, 15 квітня, 25 квітня.

Протягом вегетаційного періоду проводились фенологічні спостереження за «методикою державного сортовипробування сільськогосподарських культур» за наступними фазами росту і розвитку рослин цукрового буряка: сходи (вилочка), перша, друга і третя пара справжніх листків, змикання листків у рядках, змикання листків у міжряддях. Початком кожної фази росту й розвитку цукрового буряка визнавали після настання її у 10 % рослин, масову – у 75% рослин.

Проходження вегетаційних фаз гібридами більше залежало від строків сівби і менше від метеорологічних умов року. Наприклад, у 2016 році за сівби

25 березня змикання листків у міжряддях спостерігалось 12 червня, а за сівби 25 квітня – 22 червня, тобто пізніше на 16 днів.

Визначення польової схожості та густоти рослин буряка цукрового при появі повних сходів і збиранні врожаю проводили за методикою Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків. Виживання рослин встановлювали відношенням кількості рослин перед збиранням до їх кількості у фазі сходів. Польова схожість була не нижче 85%. Найнижчою вона була при сівбі 25 березня. Пізніші строки сівби збільшували її на 1,3-3,2%. Від гібриду та метеорологічних умов року польова схожість залежала мало.

У фазу сходів густина рослин найвищою була за сівби 25 квітня (115 тис/га). Густина рослин перед збиранням коливалась у межах 98-102 тис/га і практично не залежала від строків сівби. Виживання рослин від сходів до збирання підвищувалось до 91% за першого строку сівби.

Спостереження за динамікою наростання маси гички й коренеплодів велось у фазах змикання рослин у рядках та міжряддях. Масу листків та коренеплодів визначали 10 серпня і перед збиранням. Маса коренеплоду у всіх гібридів на час збирання (1 жовтня) була найвищою за сівби 5 квітня і становила 773-785 г, маса гички (390-401 г) – за сівби 15 квітня. Добовий приріст коренеплоду у фазі змикання листків у рядках становив 0,50 г, у фазі змикання листків у міжряддях – 3,95 г, у фазі інтенсивного росту – 6,04 -7,35 г.

Висновки. Під час проведення польових досліджень встановлено, що в середньому за два роки найменшу врожайність формував гібрид Хеліта – 70,0 т/га. Урожайність залежно від строку сівби у Хеліта коливалась в межах 68,9-73,3 т/га. Майже на такому ж рівні була врожайність гібриду Лангуста – 70,6 т/га, що лише на 0,6 т/га (1%) вище, ніж у Хеліта. Деяко вищу врожайність, порівняно з гібридами Лангуста і Хеліта, забезпечив гібрид Борута – 72,2 т/га. Він переважав гібрид Хеліта на 2,7 т/га або на 4,4%. Урожайність залежно від строку сівби у Борута змінювалась від 71,6 т/га до 76,0 т/га.

Більший вплив на урожайність, ніж гібрид, спричиняли строки сівби. Перевагу мали ранні строки сівби. За середніми дворічними даними найвищу врожайність (73,2-76,0 т/га) у всіх гібридів отримано при сівбі 5 квітня. Збільшення врожайності коренеплодів порівняно з найпізнішим строком сівби 25 квітня у гібридів Борута і Хеліта становить 7,9-7,2 т/га, у Лангуста – 8,8 т/га.

Другим за врожайністю був варіант з раннім строком сівби – 25 березня. Порівняно з варіантом 25 квітня приріст урожаю у гібридів Борута, Хеліта і Лангуста залишається високим і становить відповідно 6,1 т/га (14,4%), 7,2 т/га (16,1%) та 6,7 т/га (15,0%). Проте порівняно з сівбою 5 квітня урожайність гібридів Борута, Хеліта і Лангуста зменшилась, відповідно, на 1,8; 2,5 і 2,1 т/га.